

Un poble anomenat Emmaús

Durant l'època bizantina, entre els segles IV i VII, el poble d'Emmaús-Nicòpolis comptà amb una nodrida població cristiana, ja que va ser seu episcopal. L'any 638 els àrabs van envair Palestina i van conquerir la ciutat, que va passar a anomenar-se Ammwas.

07/09/2013

Petjades de la nostra Fe

Ha ressuscitat! —Jesús ha ressuscitat. No és dins el sepulcre. —La Vida pogué més que la mort^[1] .La resurrecció de Crist, realitzada en les primeres hores del diumenge, és un fet que els Evangelis afirmen de manera clara i rotunda. Juntament amb la presentació dels primers testimonis del sepulcre buit, que van ser les santes dones i els apòstols Pere i Joan, es narren diverses aparicions de Jesús ressuscitat. Entre totes, la dels deixebles d'Emmaús, descrita amb detalls commovedors per sant Lluç, agradava especialment a sant Josepmaria: ***Quanta aplicació té també a l'especial manera de ser de l'Obra de Déu!***^[2].

Coneixem bé el principi del relat: **Aquell mateix dia, dos dels deixebles feien camí cap a un poble anomenat Emmaús, que es trobava a onze quilòmetres de Jerusalem, i conversaven entre ells**

de tot el que havia passat. Mentre conversaven i discutien, Jesús mateix se'ls va acostar i es posà a caminar amb ells, però els seus ulls eren incapaços de reconèixer-lo[3].

Pels detalls que aporta sant Lluç, podria semblar senzill localitzar el llogaret al qual es dirigien Cleofàs i l'altre deixeble. No obstant això, al contrari del que passa amb molts llocs de Terra Santa, el pas del temps dificulta la identificació de l'Emmaús evangèlic, tot i que hi ha diverses propostes. Alguns mereixen més credibilitat, no només perquè gaudeixen del consens dels estudiosos, sinó també perquè actualment són lloc de peregrinació.

"Emmaús": a l'oest de Jerusalem

El primer dels indrets correspon a una ciutat a l'oest de Jerusalem que apareix amb el nom d'Emmaús en l'Antic Testament: l'any 165 abans de

Crist, l'exèrcit selèucida de Nicanor i Gòrgies, acampat a les proximitats, va patir una important derrota a mans de la rebel·lió jueva liderada per Judes Macabeu[4]. També s'hi va construir una fortalesa la mateixa època[5], de la qual encara queden algunes restes. La situació estratègica -en el camí entre la ciutat portuària de Jaffa i Jerusalem, on acaba la plana i comencen les muntanyes centrals de Palestina- va fer que els romans la convertissin en un important nucli administratiu a mitjan del segle primer abans de Crist. No obstant això, com a represàlia per un atac a una de les seves cohorts, va ser incendiada i arrasada al segle IV aC. La ciutat havia d'estar reconstruïda cap als anys 66-67 de la nostra era, perquè els historiadors Flavi Josep i Plini l'enumeren entre les capitals de districte, i Vespasià la va conquerir en la seva campanya per sotmetre l'aixecament dels jueus. Va passar

llavors a dir-se Nicòpolis, "ciutat de la victòria", nom que va quedar confirmat quan va rebre el títol de ciutat romana, l'any 223.

Els testimonis més antics que identifiquen Emmaús-Nicòpolis amb el lloc evangèlic es remunten al segle III. Eusebi de Cesarea va escriure un llibre sobre els noms dels llocs a les Sagrades Escriptures que també s'anomena Onomasticon. Aquesta col·lecció de llocs bíblics, elaborada cap al 295, sosté que "Emmaús, d'on era Cleofàs, el que és esmentat en l'Evangeli de Lluc, és avui dia Nicòpolis, una ciutat rellevant de Palestina". Sant Jeroni, a més de confirmar aquesta tesi en traduir el llibre d'Eusebi al llatí, ens ha transmès que va pelegrinar a l'any 386 a Nicópolis, que es deia abans Emmaús, on el Senyor, reconegut a la fracció del pa, va consagrar com a església la casa de Cleofàs[6].

Durant l'època bizantina, entre els segles IV i VII, Emmaús-Nicòpolis comptà amb una nodrida població cristiana, ja que va ser seu episcopal. L'any 638, els àrabs van envair Palestina i van conquerir la ciutat, que va passar a dir-se Ammwas. Encara que hi ha notícies que els habitants van ser evacuats dos anys després a causa d'una plaga, va mantenir la importància com a cap de districte durant la dominació islàmica. Al juny de 1099, va ser l'últim bastió pres pels creuats en el seu camí cap a Jerusalem, i al segle XII, durant els regnes llatins, es va construir una església sobre les ruïnes d'una basílica d'època bizantina.

Fins a aquesta època, la tradició que situava Nicòpolis la manifestació de Jesús ressuscitat s'havia mantingut malgrat contrastar amb una dada aportada per sant Lluç: que Emmaús es trobava a seixanta estadis de

Jerusalem, quan la distància de Nicòpolis és de cent seixanta, és a dir, hi ha una diferència de vint quilòmetres. Encara que alguns estudiosos han avançat diverses hipòtesis per explicar això, el fet és que la identificació de Nicòpolis amb Emmaús va perdre força; la seva església va quedar abandonada en marxar els creuats i la presència cristiana va desaparèixer de la ciutat fins a finals del segle XIX. Per iniciativa de la beata Mariam de Betlem, religiosa carmelita, el 1878 es va comprar el terreny on estaven les ruïnes del temple i es van reprendre les peregrinacions. Les excavacions arqueològiques dutes a terme el 1880, el 1924 i les que es realitzen actualment han posat al descobert els vestigis de dues basíliques bizantines i d'una església medieval - la dels croats-, construïda amb pedres de les ruïnes de les dues primeres.

Un altre Emmaús: al nord de Jerusalem

Un altre lloc que podria correspondre a l'Emmaús evangèlic és la petita població del Qubeibeh, establerta sobre una antiga fortificació romana anomenada Castellum Emmaus, que es troba a una distància exacta de seixanta estadis al nord de Jerusalem. El 1355, els franciscans que hi van arribar van descobrir algunes tradicions locals que donaven peu a identificar-la amb la pàtria de Cleofàs. Les primeres excavacions, realitzades a finals del segle XVIII, van treure a la llum les restes d'una basílica croada que havia incorporat un altre edifici precedent, i també van revelar les empremtes d'un llogaret medieval. El 1902, es va construir una església d'estil neoromànic integrant els vestigis de l'anterior, que persisteix fins avui.

La Pasqua de 2008, Benet XVI es va referir al fet que no hagi estat identificada amb certesa l'Emmaús que apareix en l'Evangeli: "hi ha diverses hipòtesis, i això és suggestiu, perquè ens permet pensar que Emmaús representa en realitat tots els llocs: el camí que porta a Emmaús és el camí de tot cristià, més encara, de tot home. En els nostres camins, Jesús ressuscitat es fa company de viatge per revifar en el nostre cor la calor de la fe i de l'esperança i partir el pa de la vida eterna (Benet XVI, Àngelus, 6-IV-2008).

"Aquells dos deixebles se n'anaven cap a Emmaús. El seu pas era normal, com el de tants d'altres que transitaven per aquells verals. I allí, amb naturalitat, se'ls apareix Jesús, i camina amb ells, amb una conversa que disminueix la fatiga. M'afiguro l'escena, a entrada de fosc. Bufa una brisa suau. Al voltant, tot de camps amb

els sembrats de blat, ja madur, i les velles oliveres, amb els brancatges argentats per la claror tèbia" (*Amics de Déu*, n. 313).

La presència del Senyor inspirava una gran confiança, ja que amb tot just dues frases va provocar la confiança dels deixebles:

"comprèn el seu dolor, penetra en el seu cor, els comunica quelcom de la vida que hi ha en Ell" (*És Crist que passa*, n. 105). Les seves esperances que Jesús redimís a Israel havien acabat amb la crucifixió. En sortir de Jerusalem, sabien ja que el seu cos no es trobava en el sepulcre, i que les dones afirmaven haver rebut l'anunci de la seva resurrecció a través d'uns àngels, però no creuen (Cfr. *Lc 24, 17-24*), estan tristos i vacil·lants en la fe" *Aleshores Jesús els digué: -Feixucs d'enteniment i de cor per a creure tot el que havien anunciat els profetes! No calia que el Messies patís tot això abans d'entrar*

a la seva glòria? Llavors, començant pels llibres de Moisès i continuant pels de tots els profetes, els va explicar tots els passatges de les Escriptures que es refereixen a ell"(Lc 24, 25-27).

Quina conversa seria aquella! Però **"s'acaba el trajecte en trobar el poblat, i a aquells dos que —sense adonar-se'n— han estat ferits al fons del cor tocats per la paraula i l'amor del Déu fet Home, els dol que se'n vagi, perquè Jesús els saluda amb gest de fer veure que anava més enllà"**(Amics de Déu, n. 314). No obstant això, **"els dos deixebles l'aturen, i gairebé el forcen a romandre amb ells"** (És Crist que passa, n. 105). Li pregunten: **"mane nobiscum, quoniam advesperascit, et inclinata est iam dies"** (Lc 24, 29) i queda't amb nosaltres, perquè sense tu se'ns fa de nit. Jesús es queda, **"quan s'hagué posat amb ells a taula, prengué el pa, digué la benedicció, el partí i els el**

donava. Llavors se'ls obriren els ulls i el van reconèixer, però ell desaparegué del seu davant. I es van dir l'un a l'altre: -¿No és veritat que el nostre cor s'abrusava dins nostre mentre ens parlava pel camí i ens obria el sentit de les Escriptures?" (Lc 24, 30-32).

Comentant aquest passatge, sant Josepmaria ho aplicava també a l'apostolat d'aquells cristians que, enmig del món, estan cridats a fer present Crist en tots els àmbits on es desenvolupen les tasques dels homes (cf. *És Crist que passa*, n. 105).

"Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via? — ¿No se'ns encenia el cor mentre ens parlava pel camí? Aquestes paraules dels deixebles d'Emmaús haurien de sortir espontànies, si ets apòstol, dels llavis dels teus companys de professió, després de trobar-te a tu en el camí de la seva

vida"(Camí, n. 917). El Senyor volgué aparèixer-se a Cleofàs i el seu company d'una manera corrent, com un viatger més, sense fer-se reconèixer immediatament. Com els trenta anys de vida oculta de Jesucrist.

La reacció dels deixebles d'Emmaús, que es van aixecar a l'instant i tornaren a Jerusalem (cf. *Lc 24, 33*), també suposa una lliçó per a tots els homes: ***"Els ulls se'ns obren com els de Cleofàs i el seu company, quan Crist parteix el pa; i encara que Ell torni a desaparèixer de la nostra vista, també serem capaços de reprendre la marxa —es va fent fosc—, per parlar d'Ell als altres, perquè tanta alegria no cap en un sol pit. Camí d'Emmaús. El Nostre Déu ha omplert de dolçor aquest nom. I Emmaús és el món sencer, perquè el Senyor ha obert els camins divins de la terra"***(*Amics de Déu*, n. 314).

[1] Sant Josepmaria, *Sant Rosari*, 1r misteri gloriós.

[2] Sant Josepmaria, 29-III-1932, a *Apunts íntims*, n. 675, recollit a *Camí*, 3a edició crítico històrica, n. 917.

[3] *Lc* 24, 13-16

[4] Cf. 1 *Mac* 3, 38 - 4, 25

[5] Cf. 1 *Mac* 9, 50

[6] Sant Jeroni, Epistola CVIII.
Epitaphium Sanctae Paulae, 8

J. Gil